

नुसतं बसल्याने आजार अन् खर्च; खेळ खेळणं हवा मूलभूत हक्क

एआय इमेज

क्रीडा
विश्वातून

सुनील वालावलकर
क्रीडा संघटक

१५ ऑगस्ट १९४७ रोजी
भारताला राजकीय
स्वातंत्र्य मिळाले आणि
त्यानंतर डॉ. बाबासाहेब
आंबेडकर यांच्या
लेखणीच्या
फटकाऱ्यामुळे
करोडो भारतीयांना
संविधानामार्फत सहा
मूलभूत हक्क/अधिकार
मिळाले. यामुळे सर्वांचा
जगण्याचा स्तर
निश्चितच उंचावला.
मात्र, ७८ वर्षांनंतर
निर्माण झालेल्या
परिस्थितीमध्ये आणखी
काही महत्वाचे हक्क
मिळणे अजून बाकी
आहे. यामध्ये खेळ
खेळण्याचा अधिकार
नागरिकांना मिळायला
हवा.

आधुनिक तंत्रज्ञानामुळे नागरिकांच्या
शारीरिक हालचाली कमी झाल्या आहेत,
जोडीला खाद्यपदार्थांच्या विपुलतेमुळे समाजात
बैठ्या जीवनशैलीचे नवे आजार उफाळून आले
आहेत. स्थूलपणा, रक्तदाब, मधुमेह, हृदयरोग
यांसारखे आजार सार्वत्रिक झाले असून याचा
सामना करण्यासाठी सार्वजनिक वैद्यकीय
व्यवस्था अपुरी पडत असल्यामुळे खासगी
वैद्यकीय उपचार अतिमहागडे झाले आहेत. खरं
म्हणजे, आजारी पडल्यानंतर उपचार
घेण्यापेक्षा, मुळात आजारीच पडू नये, अशी
काळजी सर्वांनी घेतली पाहिजे. यासाठी
शारीरिक हालचाली अत्यंत महत्वाच्या
असतात. म्हणूनच, मैदानी खेळांना पूर्वीपेक्षा
जास्त महत्त्व सध्याच्या काळात प्राप्त झाले
आहे.

दुर्दैवाने आपल्या देशात क्रीडाविषयी
जागरुकता मुळात कमी आहे. खेळ खेळणे
म्हणजे चैनीचे मानले जाते. त्यातून सध्याचे
बरेचशे खेळ सामान्यांच्या शारीरिक क्षमतेच्या
पलीकडे झाल्यामुळे, बहुतांश लोक प्रत्यक्ष
खेळण्यापेक्षा प्रेक्षक बनून क्रीडा स्पर्धा बघणं
पसंत करतात आणि येथूनच एका दुष्टचक्राला
सुरुवात होते. ज्या वयात शारीरिक व्यायाम
आवश्यक असतो, नेमकं त्याच टप्प्यावर लोक
मैदानी खेळांपासून दूर जातात आणि प्रेक्षक
बनून बैठी जीवनशैली स्वीकारतात. त्यातून

नव्या व्याधी मागे लागतात. वय वाढले, म्हणून
मैदानी खेळ थांबवणे अयोग्य आहे. याऊलट,
खेळ खेळणे थांबवल्यामुळे वृद्धत्व लवकर येते,
या नियमाला व्यापक सहमती मिळवण्यासाठी
खेळ खेळणे हा नागरिकांचा मूलभूत अधिकार
आहे, हे मान्य केले पाहिजे. यासाठी क्रीडा
जागृती करण्याची आवश्यकता आहे.

खेळ खेळणं, हा प्रत्येक नागरिकाचा
मूलभूत अधिकार आहे, हे तत्त्व एकदा का मान्य
झाले, की अनेक गोष्टी मार्गी लागतात. सर्वात
महत्वाचे म्हणजे, खेळांची मैदाने कायद्याने
संरक्षित होतील. त्यावर कोणत्याही प्रकारे
अतिक्रमण करता येणार नाही. दुसरं म्हणजे,
जेवढ्या जास्त संख्येने लोक खेळाडू बनतील,
त्या पटीत क्रीडा सुविधा स्वस्त आणि सहज
उपलब्ध होतील. सक्रिय क्रीडा संस्कृतीच्या
वाढीबरोबर रोजगारनिर्मितीसुद्धा जोमाने वाढत
असते, हा सर्वसामान्य अनुभव आहे. अर्थात
केवळ कायदा केल्यामुळे लगेच खेळाडूंची
संख्या वाढणार नाही, हे नक्की. त्यासाठी सर्व
स्तरावर प्रामाणिक प्रयत्नांची गरज आहे. परंतु,
क्रीडा क्षेत्रातील अंगभूत सामर्थ्य
फुलवण्यासाठी देशातील प्रत्येक नागरिकाला
खेळ खेळण्याची सुविधा आणि वातावरण
निर्माण होण्याची आवश्यकता आहे. ७९व्या
स्वातंत्र्यदिनाच्या निमित्ताने देशात क्रीडा क्रांती
घडावी, अशी अपेक्षा करणे, समयोचित आहे.